

UTDANNINGS
FORBUNDET

Vår dato
10.12.2009

Deres dato

Vår referanse
09/01209-5

Vår saksbehandler
Tove Hauge

Avdeling
Avdeling for
utdanningspolitikk

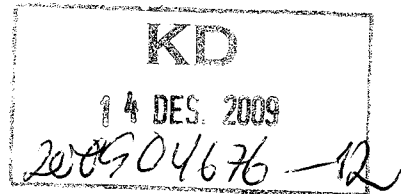
Deres referanse
200904676-/HAK

Arkivkode
62

Direkte telefon
24142227

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Høring om etablering av Sentre for fremragende utdanning (SFU)

Utdanningsforbundets generelle kommentarer

Vi viser til *Utredning om etablering av Sentre for fremragende utdanning (SFU)* og høringsbrev datert 18. september 2009. Vi er tilfreds med at det er blitt foretatt en forholdsvis grundig utredningen av målet og hensikten med slike sentre, og at utredningen ble sendt på en bred høring til berørte institusjoner og organisasjoner. Vi vil i det følgende gi våre uttalelser.

Utdanningsforbundet stiller seg positiv til intensjonen med SFU slik den er fremstilt i utredningen, fordi det er viktig med tiltak som bidrar til å utjevne statusforskjellen mellom undervisning og forskning i sektoren. Videre mener vi at opprettelsen av SFU vil stimulere til bevisstgjøring av kvalitetselementer i utdanning. Tilnærmingen og forslagene i utredningen favner bredt, og vi tror slike sentra kan bidra til å stimulere hele universitets- og høyskolesektoren til å satse tungt på kvalitet i det studentrelaterte arbeidet.

Vi er fornøyde med at utredningen åpner for at utdanningsmiljøene selv kan definere hva de mener er vesentlig for at utdanningen og undervisningen deres blir god. Sentrenes framtid er avhengig av god og forutsigbar økonomi, derfor er Utdanningsforbundet glad for at betydningen av solid finansiering eksplisitt også er uttalt i utredningen.

Utdanningsforbundet mener at tildelingskriteriene "utdanningskvalitet", "innovasjonskvalitet" og "spredningskvalitet" for å oppnå status som SFU bør om mulig konkretiseres mer med hensyn til både allerede gjennomført innsats og fremtidige planer. Dette vil også gjøre søknadsprosedyren mer etterprøvable.

Hvis utvelgelseskriteriene for å bli SFU blir av en slik art at de godt ivaretar de spesielle utfordringene profesjonsutdanningene har, og som også skiller dem fra de disiplinorienterte utdanningene, kan ikke Utdanningsforbundet se at det er behov for egne sentre for fremragende profesjonsutdanninger.

Utdypende kommentarer

Betegnelsen

I utredningen foreslås det å endre navnet til *sentre for fremragende utdanning* fra *sentre for fremragende undervisning*. Utdanningsforbundet støtter en slik navneendring. Utdanning er et videre begrep enn undervisning, og dekker på en bedre måte de elementene som må være tilstede for å kunne gi kvalitativ god utdanning til studentene. For profesjonsutdanningene, som lærerutdanning, innebærer det ikke minst at veiledning og opplæring gjennom praksis, sammenhengen mellom teori og praksis, samt nærhet til profesjonens forsknings- og erfaringsbaserte kunnskapsgrunnlag er inkludert.

Intensjonen

Utdanningsforbundet er opptatt av å stimulere til kvalitetsheving i høyere utdanning og støtter ideen og de overordnede målene for oppretting SFU. For å stimulere flere miljøer er det vesentlig at sentre gis anledning til å samarbeide i nettverk etter selvvalgte modeller. Vi tror sentrene, gitt noen forutsetninger, kan bidra til å utjevne statusforskjellen mellom undervisning og forskning i sektoren. SFU kan stimulere til kvalitetsheving, kreative innfallsvinkler og innovasjon innenfor utdanning både på mikro- og på makronivå.

Utdanningsforbundet mener det er viktig at SFU gis til kompetente og fremgangsrike fagmiljøer, og at en sentral oppgave for sentrene er å inspirere andre miljøer til å styrke utdanningen og undervisningens status.

Faglig nivå og forskningstilknytning

Spredning av forsknings- og erfaringsbasert kunnskap, om hva som bidrar til fremragende undervisning og utdanning, er ett av tre sentrale kriterier som det er ment at SFU skal utmerke seg på. Det er Utdanningsforbundet tilfreds med, men forutsetter at det legges opp til en bred forskningstilnærming og at kunnskapen blir et utgangspunkt for inspirasjon og refleksjon i andre miljøer.

Utover ovennevnte perspektiv på forskning, er betydningen av forskningsinformert utdanning gitt relativt liten plass i utredningen. Fremragende utdanning er blant annet betinget av at utdanningen og undervisningen holder høy faglig kvalitet, og er basert på forskningsbasert kunnskap om læring og undervisning. Utdanningsforbundet mener at forskning og utviklingsarbeid bør ha en tydelig plass i SFU-ordningen.

Finansiering

Utdanningsforbundet mener at realisering av SFU er betinget av god finansiering. Utredningen vektlegger betydningen av at senterne gis det de betegner som "romslig finansiering" og anbefaler at sentrene skal være fullfinansierte. Utdanningsforbundet mener fullfinansiering er avgjørende for at senterne kan utvikles på en måte som gjør at de styrker, og ikke svekker, andre sider av institusjonenes virksomhet.

Omfanget og bærekraftige miljøer

Utdanningsforbundet støtter anbefalingene i utredningen om at sentrene må ha en størrelse som gjør at de er bærekraftige i den forstand at det er tilstrekkelige ressurser til å gjennomføre intensjonen med sentrene.

Ifølge utredningen tar man sikte på å opprette 15-18 SFU på sikt, men vil starte forsiktig med 3-5 årlig. Utdanningsforbundet ser betydningen av at det er et visst antall sentre som bredt kan stimulere til kvalitetsheving og sidestilling av forskning og utdanning i høyere utdanningsinstitusjoner. Vi mener også det er klokt å starte med noen få – og deretter gradvis utvide etter man har vunnet erfaringer og eventuelt gjort justeringer.

Hvis 15–18 sentre blir jevnt fordelt, må man stille spørsmål ved om det blir i overkant mange i forhold til det totale antallet høyere utdanningsinstitusjoner i Norge. Gitt at ordningen med SFU blir ensbetydende med et kvalitetsstempel og virker rekrutterende, kan det bli relativt få institusjoner som ikke har status som SFU. Dette kan påvirke søkerantallet i negativ retning. I likhet med at langt fra de fleste fremragende forskere i landet ikke er tilknyttet Sentre for fremragende forskning, må man ta høyde for at det er fremragende utdannere ved universiteter og høyskoler som ikke er knyttet til SFU. Å ikke ha SFU-status, må ikke bli ensbetydende med å ha lav utdanningskvalitet.

Tildelingskriterier

Utdanningsforbundet mener at det viktigste er at det er klare og ambisiøse tildelingskriterier for opprettelse av SFU. De som oppnår denne statusen, må skille seg ut som fremragende.

Det primære kriteriet for utvelgelse av sentrene, er den faglige og pedagogiske kvalitet ved sentrenes utdanning og undervisning. Dette skal suppleres med evne og vilje til innovasjon i utdanningen og spredning av erfaringer. Utdanningsforbundet mener dette er et godt utgangspunkt, men at det må utdypes nærmere. I følge utredningen, skal både institusjonens visjon og profil komme fram i søknaden, men også allerede oppnådde resultater og evne til å spre disse. Det vil si at kriteriene for utvelgelse i stor grad baserer seg på allerede oppnådd kompetanse og gjennomført aktivitet og i mindre grad på det potensial man ønsker å utnytte. Utdanningsforbundet mener at det bør legges betydelig vekt på at miljøene som er vurdert fremragende, har planlagt videreutvikling både internt og eksternt.

Utdanningsforbundet er opptatt av at utvelgelsen må skje på forsvarlig måte basert på for institusjonene kjente kriterier slik at disse kan diskuteres og etterprøves. Kriteriene må være tydelige ved utlysning av prosjektmidlene.

Som vi vil komme nærmere inn på nedenfor, må også tildelingskriteriene vurderes nøye i forhold til om de ivaretar profesjonsutdanningenes særlige behov som inkluderer praksisrelatert utdanning innenfor og utenfor utdanningsinstitusjonen.

Utdanningsforbundet mener at sentrene som opprettes bør ha en midtveisevaluering, noe som kan bidra til å justere kursen og gi forbedringer for en tiltenkt langsiktig ordning.

Profesjonsutdanning

Med referanse til Stjernø-utvalget foreslår Kunnskapsdepartementet i St.meld. nr. 11 (2008-2009) *Læreren – rollen og utdanningen*, at det etableres et pilotprosjekt med sentre for fremragende undervisning i lærerutdanningene. I stortingsmeldingen står det at "i første omgang skal dette være et pilotprosjekt som kan være en modell som kan gjelde også andre profesjonsutdanninger." Utredningen om SFU anbefaler derimot at det ikke etableres særordninger for profesjonsutdanningene. Det er i hovedsak begrunnet med at en ikke ønsker å

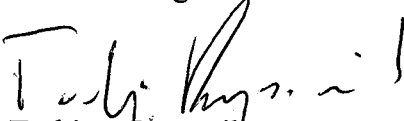
vurdere disse utdanningene etter andre og lavere standarder enn øvrig høyere utdanning. Arbeidsgruppen mener sentre for fremragende profesjonsutdanninger vil kunne få et B-stempel, som vil være uheldig for disse utdanningenes rennomet.

Utdanningsforbundet deler langt på vei de vurderingene som er gjort i utredningen. I utgangspunktet mener vi at alle typer utdanning bør vurderes på samme grunnlag og på ulikt vis kunne dokumentere fremragende kvalitet i utdanning og undervisning, basert på det enkelte utdanningsmiljøets egenart. Likevel mener vi at utredningen i alt for liten grad berører de prinsipielle forskjellene det er mellom profesjonsutdanninger og de mer disiplinorienterte utdanningene. Profesjonsutdanningene har i kraft av sitt utdanningsmandat noen særegne utfordringer, ikke minst knyttet til forholdet mellom akademisk og profesjonsrettet kunnskap, utdanning både innenfor og utenfor høyskolen eller universitet (praksisopplæring). Utdanningsforbundet mener profesjonsutdanningenes særlig karakteristika og utfordringer når det gjelder kvalitet i utdanningen på en mer uttalt måte enn de gjør i arbeidsgruppens forslag, må inngå i kriteriene for tildeling av SFU. Hvis kriteriene er av en slik art at de ikke ivaretar profesjonsutdanningene godt, mener Utdanningsforbundet det bør etableres egne sentre for fremragende profesjonsutdanninger, der man stiller like store, men noen andre krav enn man stiller til disiplinorienterte utdanninger.

Forvaltning av ordningen

Utdanningsforbundet støtter anbefalingene om at KD forvalter ordningen.

Med vennlig hilsen
for Utdanningsforbundet

Torbjørn Ryssevik
avdelingssjef

Tove Hauge
spesialkonsulent

Kopi til: Unio